

Samhällstermer i centrum – en modell för myndighetssamarbete om samhällsterminologi på flera språk

Alma Hjertén Soltancharkari & Karin Hansson

Den här artikeln handlar om våra erfarenheter av pilotprojektet Flersamterm (flerspråkig samhällsterminologi), där myndigheter samarbetade om samhällstermer. Vi presenterar Flersamterm, redogör närmare för Myndighetstermgruppen som ingick i projektet och redovisar till sist våra slutsatser av pilotprojektet samt planerna framåt.

Uppdraget till Språkrådet

Bakgrunden till Flersamterm var ett uppdrag till Språkrådet vid Institutet för språk och folkminnen (Isof) från svenska kulturdepartementet, med ett övergripande syfte: ”Staten föreslås ta ett tydligare ansvar för utveckling och förvaltning av termdatabanker på de mest frekventa språken.” Mer preciserat var uppdraget formulerat så här:

”Språkrådet ska inleda utvecklingen av arbetet med en gemensam flerspråkig basterminologi som grund för tolkning och översättning i kommunikationen mellan myndigheter och enskilda.”

Regeringens motiv med uppdraget var alltså att genom flerspråkigt terminologiskt stöd till tolkar och översättare förbättra kommunikationen mellan myndigheter och enskilda som inte kan svenska tillräckligt bra. Uppdraget genomfördes i form av pilotprojektet Flersamterm som löpte från augusti 2021 till maj 2022.¹

Målet med Flersamterm: samverkansmodell och termsamling

När vi på Språkrådet planerade Flersamterm, och hur vi skulle utföra uppdraget, såg vi kontinuitet som det absolut viktigaste. Därför formulerade vi som

1 Uppdraget och projektet presenteras mer i detalj på Isofs webbplats: <https://www.isof.se/lar-dig-mer/forskning/projekt/projektet-flersamterm>

det primära målet att ta fram en samverkansmodell, som skulle fungera långsiktigt genom att gå från ett pilotprojekt med få myndigheter till ett mer permanent samarbete mellan många myndigheter. Som sekundärt mål bestämde vi att Flersamterm skulle resultera i en begränsad samling av samhällstermer på flera språk.

Flersamterms organisation

Organisatoriskt bestod Flersamterm av tre huvudkomponenter:

- **Intern samordningsgrupp.** För att se till att alla relevanta områden internt på Språkrådet samarbetade träffades vi regelbundet i en intern samordningsgrupp med representanter för områdena terminologi, klar-språk och språkteknologi.
- **Myndighetstermgruppen.** Som arbetsgrupp för det praktiska terminologiarbetet i projektet startade vi Myndighetstermgruppen; den kommer att beskrivas närmare längre fram i artikeln.
- **Referenspersoner.** För att samla in kunskaper från fler håll intervjuade vi runt 30 referenspersoner i olika roller på myndigheter och från andra organisationer som tolk- och översättarföreningar.

Flersamterm visar på svårigheter för tolkar och översättare

Bland det viktigaste vi fick fram genom intervjuer med referenspersoner hade att göra med svårigheter för tolkar och översättare i vardagen. Vi såg framför allt tre sådana svårigheter:

- Man måste göra mycket eget surfande på myndigheters webbplatser för att hålla sig ajour med till exempel nya regler som kan generera nya termer. Som en tolk vi pratade med uttryckte det: "Man försöker hålla ögonen öppna."
- Man är beroende av diskussioner om termer på olika språk och annat i grupper, till exempel på Facebook eller Whatsapp, som stöd i arbetet.
- Man gör egna termlistor som stöd, och konsekvensen av det blir, som en av dem vi pratade med uttryckte det, att "man uppfinner hjulet gång på gång".

Myndighetstermgruppen inom Flersamterm

Myndighetstermgruppen utgjorde alltså den arbetsgrupp inom pilotprojektet som stod för det praktiska terminologiarbetet. Idén om att starta en termgrupp

med inriktning på myndighetsterminologi fanns redan innan dess på Språkrådet, och Flersamterm blev ett tillfälle att testa hur en sådan termgrupp skulle kunna fungera. Myndighetstermgruppen som idé bygger på Språkrådets uppdrag inom klarspråk och terminologi, som utgår från paragraf 11 respektive 12 i den svenska språklagen:

11 § Språket i offentlig verksamhet ska vara vårdat, enkelt och begripligt.

12 § Myndigheter har ett särskilt ansvar för att svensk terminologi inom deras olika fackområden finns tillgänglig, används och utvecklas.

Båda paragraferna syftar till att myndigheters språk ska vara tydligt och begripligt. Men att klarspråk och terminologi hör ihop har inte alltid varit självklart på myndigheter, trots att det borde vara så. Inom alla myndigheter finns det svåra ord och termer som används internt och behöver hanteras (antingen utelämnas, ersättas eller förklaras) när myndigheten vänder sig till externa mottagare utan särskilda förkunskaper inom myndighetens verksamhetsområde. Att skriva på klarspråk innebär alltså att skribenten alltid måste göra någon form av terminologisk analys av informationen. Målet med klarspråk är ju att myndighetstexter ska vara begripliga för sina tänkta mottagare.

Medvetenheten om klarspråksarbete i myndighetsvärlden är relativt hög, och många myndigheter arbetar redan med klarspråk.² Däremot är det inte lika många myndigheter som arbetar systematiskt med de termer och begrepp som är nödvändiga för att myndigheten ska kunna beskriva sitt kunskapsområde och sin verksamhet.³ Inte minst av arbetet med Flersamterm framgår det tydligt att terminologiarbete borde vara en självklar del av klarspråksarbetet, samt att myndigheter har allt att tjäna på att samordna insatserna inom klarspråk och terminologi.⁴

Språkrådets ursprungliga idé med Myndighetstermgruppen var att starta en termgrupp med representanter för olika myndigheter. Termgruppen skulle jobba med bastermer för myndigheter, det vill säga sådana termer som de flesta myndigheter använder, och komma överens om gemensamma termer och begrepp. Målet var en gemensam myndighetsterminologi som skulle under-

2 I Isofs senaste undersökning av klarspråksarbete bland kommuner, regioner och statliga myndigheter uppger drygt 300 (av totalt drygt 600 myndigheter i Sverige) att de arbetat med klarspråk under de föregående två åren, se vidare Hansson (2020).

3 I enkäten som redovisas i Hansson (2020) uppger drygt 120 myndigheter att de har arbetat med terminologi under de föregående två åren.

4 Se vidare Institutet för språk och folkminnen (2022).

lätta kommunikationen såväl myndigheter emellan som mellan myndigheter och enskilda.

I samband med Flersamterm tillkom en viktig uppgift för Myndighetstermgruppen: att bidra till en mer enhetlig tolkning och översättning av samhällsinformation.

Myndighetstermgruppens avgränsningar inom Flersamterm

Inom pilotprojektet gjordes vissa avgränsningar för Myndighetstermgruppens arbete. Antalet deltagare utöver Språkrådet begränsades till fem myndigheter: Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan, Polisen, Skatteverket och Socialstyrelsen. Från dessa myndigheter deltog terminologer, klarspråksarbetare, översättare och en verksamhetsutvecklare. Det ingick alltså olika roller i arbetsgruppen.

Varje myndighet fick föreslå tre till fyra begrepp att utreda, gärna sådana begrepp som varit särskilt svåra att hantera i klarspråkssammanhang eller vid översättning. Myndighetstermgruppen skulle utgå från svenska begrepp och arbeta med svenska termer. Därefter skulle termerna få motsvarigheter på ett begränsat antal språk, nämligen:

- arabiska, Sveriges största minoritetsspråk utifrån antalet förstaspråkstalarare
- engelska, ett viktigt språk internationellt och ett språk som många myndigheter översätter sin information till
- finska, ett av fem minoritetsspråk med särskild status som nationellt minoritetsspråk i Sverige, med stark ställning som nationalspråk i Finland, och med lång språkvårdstradition
- romska (dialekterna arli och kelderash), liksom finskan ett nationellt minoritetsspråk i Sverige, men med andra förutsättningar än finskan; det är inte nationalspråk i något land, det talas med olika dialekter över hela världen och är inte lika standardiserat.

Det terminologiska angreppssättet i flerspråkiga sammanhang

Ett tydligt källspråk är A och O för att uppnå kvalitet i tolkning och översättning till andra språk. För att skapa tydlig samhällsinformation på flera språk är det därför viktigt att börja med den svenska terminologin.

Terminologiarbete innebär att man sätter begreppet i centrum. Begreppet är den mentala föreställning man har om en viss företeelse, eller 'det man menar'

när man använder en viss term. Även om utgångspunkten (eller "ingången") vid en terminologisk utredning oftast är ett språkligt uttryck, en term, försöker man bortse från det när man utreder begreppet. Man analyserar begreppet och beskriver det med en definition som är tillräckligt vid för att omfatta allt som ingår i begreppet, men samtidigt så snäv att den utesluter allt som inte ingår i begreppet.

Med en sådan precis definition skapar man förutsättningar för en översättare att förstå vad det egentligen är som ska beskrivas på målspråket. Det är inte själva ordet, eller termen, som ska översättas, utan begreppet bakom, 'det man menar'. Översättaren ska läsa definitionen och tänka: "Vad skulle det här heta på mitt språk?" Detta kallas för att översätta med ett terminologiskt, eller begreppsorienterat, angreppssätt. Eftersom man sätter begreppet i centrum, handlar det inte om att man översätter en term, utan snarare om att man väljer en termmotsvarighet, en termekvivalent, på målspråket.

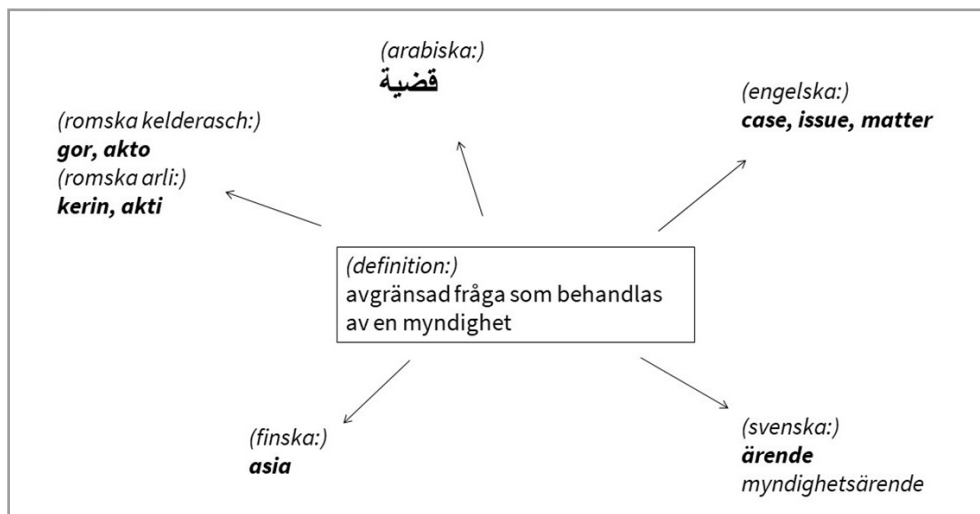
Exempel på begrepp som Myndighetstermgruppen utredde

Myndighetstermgruppens utgångspunkt inom Flersamterm var alltså att terminologi spelar en viktig roll både för flerspråkighet och klarspråk. Resultatet av projektet blev 24 termposter i Rikstermbanken, Sveriges nationella termbank på webben: rikstermbanken.se.

Nedan går vi igenom sex begrepp som vi jobbade med: ärende, handläggare, räkenskapsår, inkomstår, anvisa och skriva ut, och visar hur vi utvecklade anmärkningar anpassade till flerspråkiga sammanhang och klarspråksarbete.

Ärende

Begreppet ärende med definitionen i centrum och termer på de olika språken visas i figur 1.



Figur 1. Begreppet ärende – definitionen i centrum.

Begreppet ärende används i stort sett av alla myndigheter. Vi formulerade en vid definition: 'avgränsad fråga som behandlas av en myndighet'. Definitionen låg sedan till grund för valet av termer på övriga språk. Översättarna skulle alltså sätta definitionen i centrum och vägledas av följande frågor: Vad säger definitionen? Vilken termekvivalent på målspråket är lämplig utifrån den? I figur 2 visas den färdiga termposten ur Rikstermbanken.

SVENSKA TERMER:	ärende myndighetsärende
DEFINITION:	avgränsad fråga som behandlas av en myndighet
ANMÄRKNING:	Ett ärende på en myndighet kan få ett så kallat ärendenummer som identifierar ärendet och blir på så sätt unikt och kan följas under ärendeprocessens gång. Märk väl att ett ärende även kan vara en sakfråga som inte tas upp till behandling.
ENGELSKA TERMER:	case issue matter
EKVIVALENSANMÄRKNING:	Översättning av ordet <i>ärende</i> till engelska beror på sammanhanget.
FINSK TERM:	asia
ARABISK TERM:	قضية
ROMSKA (KELDERASCH) TERMER:	gor akto
ROMSKA (ARLI) TERMER:	kerin akti

Figur 2. Termposten för ärende i Rikstermbanken.

Här kan vi konstatera att de engelska översättarna har valt tre olika termer. På engelska verkar det inte finnas en term som motsvarar samma vida begrepp som det svenska 'avgränsad fråga som behandlas av en myndighet'. I stället behövs det tre olika termer, som står för snävare begrepp eller används i olika kontexter. Arabiskan och finskan verkar däremot ha varsin term som motsvarar begreppet. På romska ser vi två termer vardera på dialekterna kelderash och arli. Troligtvis är det symptomatiskt för ett språk som inte har en etablerad standard. Lägga även märke till att vi har lagt till en svensk synonym: *myndighetsärende*, som kan behövas för tydlighetens skull i vissa sammanhang.

Handläggare

Handläggare är ett annat typiskt myndighetsbegrepp. Vi formulerade återigen en vid definition: 'tjänsteperson som behandlar myndighetsärenden', som var utgångspunkt för valet av termekvivalenter på de övriga språken. I figur 3 visas den färdiga termposten ur Rikstermbanken.

SVENSK TERM:	handläggare
DEFINITION:	tjänsteperson som behandlar myndighetsärenden
ANMÄRKNING:	En handläggare på en myndighet kan benämnas på annat sätt än med ordet <i>handläggare</i> . Exempel på andra benämningar är <i>arbetsförmedlare</i> , <i>försäkringsutredare</i> , <i>socialsekreterare</i> , <i>skatteutredare</i> .
SE ÄVEN:	socialsekreterare
ENGELSKA TERMER:	case administrator case officer desk officer
EKVIVALENSANMÄRKNING:	De engelska termerna <i>case administrator</i> , <i>case officer</i> , <i>desk officer</i> används beroende på vilken typ av arbete som utförs och vilken myndighet handläggaren arbetar på.
FINSK TERM:	käsittelijä
ARABISK TERM:	الموظف المعالج للفضية
ROMSK (KELDERASCH) TERM:	administratori
ROMSKA (ARLI) TERMER:	asistenti administratori

Figur 3. Termposten för handläggare i Rikstermbanken.

Som komplement till definitionen formulerade vi en förtydligande anmärkning: "En handläggare på en myndighet kan benämnas på annat sätt än med ordet handläggare. Exempel på andra benämningar är *arbetsförmedlare*, *försäkringsutredare*, *socialsekreterare*, *skatteutredare*."

Om man slår upp handläggare i Rikstermbanken får man alltså veta att det

finns mer specifika benämningar för handläggare på olika myndigheter. Det innebär att man som skribent eller översättare på en myndighet bör undersöka vad handläggarna kallas på just den myndigheten.

Terminologiskt anger anmärkningen att det finns generiskt underordnade begrepp till handläggare, olika typer av handläggare. I nästa steg kan man göra egna termposter för dessa. Exempelvis begreppet arbetsförmedlare skulle kunna presenteras i en egen termpost med definitionen: 'handläggare som jobbar på arbetsförmedlingen', eller liknande. I en sådan termpost blir det också möjligt att lägga till mer specifika benämningar för arbetsförmedlare på de olika språken.

Att den här typen av information är värdefull för översättare var för övrigt något som framkom vid intervjuerna med referenspersoner inom Flersamterm. Som översättare har man nytta av både term och definition på källspråket, men även sådan information som att handläggare kallas för olika saker på olika myndigheter.

I termposten för begreppet handläggare lade vi även till en ekvivalensanmärkning, det vill säga en anmärkning som berättar något om termekvivalenserna på andra språk. Ekvivalensanmärkningar är framför allt användbara för tolkar och översättare.

Ekvivalensanmärkningen här handlar om engelskan: "De engelska termerna *case administrator*, *case officer* och *desk officer* används beroende på vilken typ av arbete som utförs och vilken myndighet handläggaren arbetar på."

Att engelskan behöver tre termer kan tyda på att det saknas ett begrepp på engelska för det vida svenska begreppet handläggare. I stället kan man på engelska välja bland flera snävare begrepp med olika termer. Det är inte ovanligt att ett begrepp i en språkvärld motsvaras av flera begrepp på ett annat språk. Olika kulturer har olika begreppsvärldar. Information om att målspråket och källspråket har olika begreppsindelning passar bra i en ekvivalensanmärkning.

Räkenskapsår och inkomstår

Nästa exempel omfattar två begrepp: räkenskapsår och inkomstår. Det handlar återigen om olika begreppsindelning i svenskan och engelskan. Här har svenskan två olika begrepp som verkar sakna motsvarigheter på engelska.

De svenska begreppen beskrivs i varsin termpost med olika definitioner. Räkenskapsår definieras som "tiden mellan två årsbokslut i ett företag", och inkomstår som "år då inkomsten tjänas in". Men trots att definitionerna skiljer sig åt har de engelska översättarna valt samma term på engelska, *financial year*, för båda begreppen. Engelskan verkar sakna motsvarigheter till de svenska ekonomiska begreppen, och då har översättarna löst det genom att välja en

term som inte har samma precisa innebörd, men som ändå – utifrån definitionen – borde fungera på engelska. I figur 4 och 5 visas de färdiga termposterna ur Rikstermbanken.

SVENSK TERM:	räkenskapsår
DEFINITION:	tiden mellan två årsbokslut i ett företag
ANMÄRKNING:	Räkenskapsåret ska omfatta 12 månader men kan vid rörelsens början eller vid omläggning av räkenskapsår vara antingen kortare eller längre, som mest 18 månader.
SE ÄVEN:	inkomstår
ENGELSK TERM:	financial year
EKVIVALENSANMÄRKNING:	Den engelska termen <i>financial year</i> används om både <i>inkomstår</i> och <i>räkenskapsår</i> .
FINSK TERM:	tilivuosi
ARABISK TERM:	السنة المالية
ROMSK (KELDERASCH) TERM:	financiako berš
ROMSK (ARLI) TERM:	beršeskoro računi

Figur 4. Termposten för räkenskapsår i Rikstermbanken.

SVENSK TERM:	inkomstår
DEFINITION:	år då inkomsten tjänas in
SE ÄVEN:	räkenskapsår
ENGELSKA TERMER:	financial year income year
EKVIVALENSANMÄRKNING:	Den engelska termen <i>financial year</i> används om både <i>inkomstår</i> och <i>räkenskapsår</i> .
FINSK TERM:	tulovuosi
ARABISK TERM:	السنة للضريبية
ROMSK (KELDERASCH) TERM:	taksosko berš
ROMSK (ARLI) TERM:	taksiribaskoro berš
KÄLLA:	Språkrådet, Institutet för språk och folkminnen: Myndighetstermlistan 2022

Figur 5. Termposten för inkomstår i Rikstermbanken.

Det är viktigt att vara medveten om skillnaden mellan svenskan och engelskan när man översätter de här två begreppen till engelska. Vi har använt oss av en ekvivalensanmärkning för att förklara förhållandet: ”Den engelska termen *financial year* används om både *inkomstår* och *räkenskapsår*.”

De engelska översättningarna som var knutna till Myndighetstermgruppen har även lagt till förslaget *income year* som alternativ termekvivalent till *inkomst-*

år. Kanske det fungerar att använda en sådan direktöversättning av termen i information på engelska till mottagare som har viss kunskap om svenska ekonomiska begrepp?

Anvisa

Arbetsförmedlingen hade haft problem med termen *anvisa*. Termen var svår att förstå för arbetssökande, så här behövde rekommendationen ta avstamp i klarspråksprinciper. I figur 6 visas den färdiga termposten ur Rikstermbanken.

SVENSK TERM:	anvisa
DEFINITION:	(Arbetsförmedlingen:) erbjuda en arbetssökande att ta del av ett arbetsmarknadspolitiskt program eller motsvarande
ANMÄRKNING:	Arbetsförmedlingen anvisar jobb, kurser etc. Om den arbetssökande inte accepterar en anvisning kan man ibland förlora rätten till ersättning, till exempel a-kassa. Myndigheter som Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan har behov av termerna <i>anvisa</i> och <i>anvisning</i> i sitt språkbruk. Problemet är att perspektivet är myndighetens, inte den arbetssökandes. Därför bör myndigheterna när de vänder sig utåt inte använda <i>anvisa</i> eller <i>anvisning</i> utan i stället göra en omskrivning, till exempel att den arbetssökande har fått en plats på en utbildning, en praktikplats osv.
ENGELSK TERM:	offer
FINSKA TERMER:	osoittaa ohjata
EKVIVALENSANMÄRKNING:	Översättningen till finska beror på sammanhanget. Frasen "anvisa (någon) arbete" blir "antaa (jollekulle) työtä".
ARABISK TERM:	عرض
ROMSK (KELDERASCH) TERM:	šinaves
ROMSKA (ARLI) TERMER:	butikeribaskoro bičhalibe butikeribaskiri bičhalin

Figur 6. Termposten för *anvisa* i Rikstermbanken.

Vi utformade en definition insnävad till att gälla Arbetsförmedlingen: '(Arbetsförmedlingen:) erbjuda en arbetssökande att ta del av ett arbetsmarknadspolitiskt program eller motsvarande'.

I en anmärkning förtydligade vi begreppet med exempel och ytterligare information: "Arbetsförmedlingen anvisar jobb, kurser etc. Om den arbetssökande inte accepterar en anvisning kan man ibland förlora rätten till ersättning, till exempel a-kassa."

Här introducerade vi även en nyhet: en **klarspråksanmärkning**, det vill säga en anmärkning för den som skriver på klarspråk: "Myndigheter som Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan har behov av termerna *anvisa* och *anvisning* i sitt språkbruk. Problemet är att perspektivet är myndighetens, inte

den arbetssökandes. Därför bör myndigheterna när de vänder sig utåt inte använda *anvisa* eller *anvisning* utan i stället göra en omskrivning, till exempel att den arbetssökande har fått en plats på en utbildning eller en praktikplats osv.”

Skriva ut (avaktualisera)

Det sista exemplet har också att göra med Arbetsförmedlingen och deras klarspråksarbete. Det handlar om hanteringen av termen *avaktualisera*, som bidrog till att Arbetsförmedlingen häromåret belönades med Klarspråkskristallen, Språkrådets pris för ett klart och begripligt offentligt språk. Arbetsförmedlingen hade tidigare använt termen i ett brev till personer som just fått jobb. I brevet stod då: ”Du har blivit avaktualiserad”, vilket skapade förvirring hos mottagarna. Under klarspråksarbetet kom man fram till det mer mottagaranpassade meddelandet: ”Grattis till det nya jobbet”. Arbetsförmedlingen bestämde sig också för att ersätta *avaktualisera* med *skriva ut* om de behövde använda begreppet i extern kommunikation. I figur 7 visas den färdiga term-posten ur Rikstermbanken.

SVENSK TERM:	skriva ut
DEFINITION:	(Arbetsförmedlingen:) avregistrera någon som varit inskriven på Arbetsförmedlingen
ANMÄRKNING:	Arbetsförmedlingen skriver ut (avaktualiserar) en person i sitt system framför allt när personen som tidigare var arbetssökande har fått ett jobb och inte längre behöver vara inskriven på Arbetsmedlingen. Arbetsförmedlingen kan ha behov av att använda termen <i>avaktualisera</i> i sitt språkbruk. Problemet är att perspektivet är myndighetens, inte den arbetssökandes. Därför bör myndigheten när den vänder sig utåt använda alternativa uttryckssätt. Att "bli avaktualiserad" kan ersättas med "du har fått ett jobb och behöver inte vara inskriven på Arbetsförmedlingen längre". I modernt språkbruk talas det alltmör om att "skriva ut" någon eller att någon "blir utskriven" från Arbetsförmedlingen.
ENGELSK TERM:	deregister
FINSK TERM:	poistaa rekisteristä
ARABISK TERM:	إلغاء التسجيل
ROMSK (KELDERASCH) TERM:	kosel avri
ROMSKA (ARLI) TERMER:	kosela ikalela

Figur 7. Termpost för *skriva ut* i Rikstermbanken.

Definitionen fick lyda: ’avregistrera någon som varit inskriven på Arbetsförmedlingen’. Vi förtydligade även begreppet i en anmärkning: ”Arbetsförmedlingen skriver ut (avaktualiserar) en person i sitt system framför allt när personen som tidigare var arbetssökande har fått ett jobb och inte längre behöver vara inskriven på Arbetsförmedlingen.”

Men det viktigaste för den som ska använda klarspråk, formulerade vi i klarspråksanmärkningen: "Arbetsförmedlingen kan ha behov av att använda termen *avaktualisera* i sitt språkbruk. Problemet är att perspektivet är myndighetens, inte den arbetssökandes. Därför bör myndigheten när den vänder sig utåt använda alternativa uttryckssätt. Att 'bli avaktualiserad' kan ersättas med 'du har fått ett jobb och behöver inte vara inskriven på Arbetsförmedlingen längre'. I modernt språkbruk talas det alltmer om att 'skriva ut' någon eller att någon 'blir utskriven' från Arbetsförmedlingen."

Slutsatser från terminologiarbetet

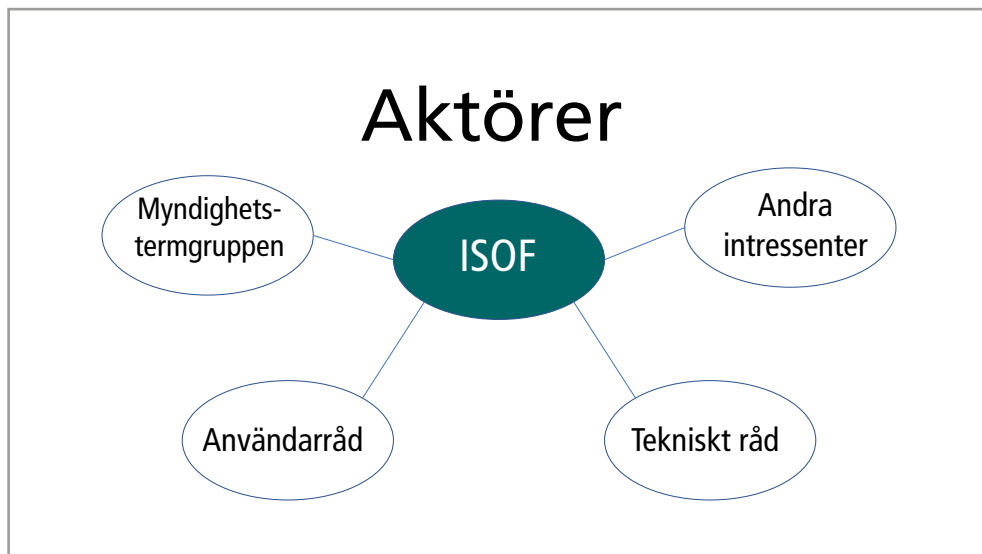
Av terminologiarbetet kunde vi framför allt dra tre viktiga slutsatser:

1. Termpostens format är utmärkt för att samla och presentera information för olika användargrupper:
 - information om begreppet för alla som vill använda den svenska termen eller välja termer på andra språk
 - klarspråksanmärkning för klarspråksarbetare
 - termer och ekvivalensanmärkningar för översättare och tolkar.
2. Myndighetstermgruppen kan höja den språkliga medvetenheten inom myndighetsvärlden. Resultaten bör både publiceras i Rikstermbanken och spridas i andra format för att underlätta översättarens användning av informationen.
3. Myndighetstermlistan kan lägga grunden både till ett gemensamt språkbruk i myndighetsvärlden och till enhetliga översättningar av myndighetsinformation till andra språk.

Samverkansmodellens aktörer

Här följer en beskrivning av samverkansmodellen som Språkrådet föreslår, se figur 8. I mitten ser vi Isof, där Språkrådet ingår, som är den samordnande parten.

Vi tänker oss att Myndighetstermgruppen fortsätter sitt arbete på liknande sätt som i projektet Flersamterm. Förutom Myndighetstermgruppen ingår ytterligare tre aktörsgupper i samverkansmodellen: Ett användarråd, med representanter för tolk- och översättarföreningar samt andra relevanta intressenter. Ett tekniskt råd med representanter för Isof och andra myndigheter som stöd, till exempel i utvecklingen av Rikstermbanken. Andra intressenter som både kan bidra till arbetet och dra nytta av det – exakt vilka det kan vara är svårt att säga nu.



Figur 8. Samverkansmodellens aktörsgupper.

Plattform för enklare delning och spridning

Slutligen vill vi nämna en inte oviktig del i Språkrådets förslag till fortsatt arbete. Det handlar om vad man kan kalla en digital plattform för enklare delning och spridning, som ett bredare och snabbare komplement till Rikstermbanken. Tanken är att myndigheter på denna plattform ska kunna sprida information om nya termer, som till exempel kan tillkomma i och med nya lagar och regler, men det kan också handla om annat stöd i form av översatta texter. Dessutom tänker vi oss att tolkar och översättare också ska kunna dela material mellan sig så att plattformen åtminstone till viss del fyller den funktion som till exempel de informella grupperna i sociala medier i dag fyller. Kort sagt, för att citera en av våra referenspersoner: "Menar du allt på ett ställe? Det låter ju jättebra!"

Framåtblick

Nu blickar vi framåt: Hur tar vi detta vidare? I Språkrådets redovisning av uppdraget finns rekommendationer om hur Flersamterm bör fortgå. Vi bör fortsätta arbetet med Myndighetstermgruppen, även om de exakta formerna inte är klara. Vi ser också ett stort värde i att utveckla och implementera den samverkansmodell som Språkrådet föreslår, samt att gå vidare med idén om att utveckla den plattform som beskrivs ovan. Vi avser även att utforska möjligheterna att inrätta den nya rollen flerspråkighetssamordnare, något vi tror är nödvändigt för att arbetet ska kunna drivas framåt.

Den främsta slutsatsen av Flersamterm kan dock sägas vara ett viktigt budskap till alla myndigheter: Ta ett helhetsgrepp om klarspråk, terminologi och flerspråkighet!

Summary

This article presents the pilot project Flersamterm, conducted by the Language Council of Sweden at the Institute for Language and Folklore (Isuf) 2021–2022, and the working group Myndighetstermgruppen that was set up as part of the project. The working group consisted mainly of terminologists, plain language experts and translators. The Flersamterm project was part of a government assignment whose objective was to create terminological support to improve interpretation and translation in the communication between Swedish authorities and people with a limited command of Swedish.

The result of the Flersamterm project was twofold: a suggested model for collaboration between Isuf and five other state agencies as well as a multilingual (Swedish, English, Arabic, Finnish, Arli and Kelderash), and a collection of 24 concepts commonly used by these agencies in their internal and external communication.

The plan is to continue the Myndighetstermgruppen's work to expand the term collection and explore ways to implement the collaboration model.

Referenser

Hansson, Karin, 2020. *Det finns ett sug efter klarspråk: Bättre stöd till klarspråksansvariga i offentlig verksamhet*. Hämtat 2.2.2024: <https://urn.kb.se/resolve?urn=urn:nbn:se:sprakochfolkminnen:diva-1789>

Institutet för språk och folkminnen (Isuf), 2022. *Flerspråkig basterminologi som grund för tolkning och översättning*. Redovisning av regeringsuppdrag Ku2021/00802. Hämtat 2.2.2024: <https://www.isuf.se/download/18.37f8c5e-e180940ed99835df2/1654158853466/Redovisning%20Flerspr%C3%A5k%20basterminologi%202022.pdf>

Författare

Alma Hjertén Soltancharkari är språkvårdare i fackspråk och terminologi på Språkrådet (Isof). När pilotprojektet Flersamterm pågick (2021–2022), deltog Alma i Myndighetstermgruppen som representant för Socialstyrelsen.

Karin Hansson är språkvårdare på statistikmyndigheten SCB. Under 2019–2022 tjänstgjorde Karin på Språkrådet (Isof) i olika projekt, bland annat i utvecklingen av Rikstermbanken och som projektledare för Flersamterm.

Nyckelord

flerspråkighet, klarspråk, myndighetstermer, samverkan, översättning

Bibliografiske oplysninger

Hjertén Soltancharkari, Alma & Karin Hansson, 2024: Samhällstermer i centrum – en modell för myndighetssamarbete om samhällsterminologi på flera språk. I: Kirsten Lindø Dolberg-Møller (red.): *Sprog i Norden 2024*, s. 98-112.

<https://tidsskrift.dk/sin/issue/archive>

© Forfatterne, Nordterm og Netværket for sprognævnene i Norden
